

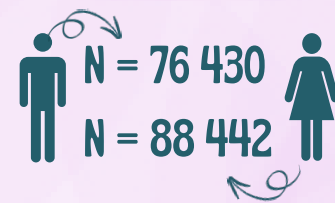
VZDĚLANOSTNÍ NEROVNOSTI V DEPRESIVNÍCH SYMPTOMECH U MUŽŮ A ŽEN V EVROPĚ

Marie Hanková¹, Michala Lustigová²

¹ Katedra demografie a geodemografie, Přírodovědecká fakulta UK, Praha; ² Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta UK, Praha

ÚVOD

Depresivní symptomy jsou v produktivním věku poměrně časté a představují závažný veřejně-zdravotní problém s výraznými důsledky pro kvalitu života i úmrtnost. Jejich výskyt není rovnoměrně rozložen v populaci – vyšší riziko je spojeno s nižším socioekonomickým statusem, včetně nižšího vzdělání. Vzdělanostní nerovnosti v depresivních symptomech představují významnou výzvu jak pro duševní zdraví, tak pro celkovou zdravotní péči. Tato studie se zaměřuje na vztah mezi vzdělanostními nerovnostmi a depresivními symptomy u osob v produktivním věku napříč evropskou populací.

VÝSLEDKY

Muži se základním vzděláním mají o 37 % vyšší pravděpodobnost výskytu depresivních symptomů než muži s vysokoškolským vzděláním (OR = 1,37; $p < 0,01$) a muži se středoškolským vzděláním mají o 26 % vyšší pravděpodobnost (OR = 1,26; $p < 0,01$). Tento trend je výrazně silnější u žen. Ženy se základním vzděláním mají o 88 % vyšší pravděpodobnost výskytu depresivních symptomů (OR = 1,88; $p < 0,001$), zatímco ženy se středoškolským vzděláním mají o 27 % vyšší pravděpodobnost (OR = 1,27; $p < 0,001$).

METODY

Pro analýzu byla použita průřezová data z Evropského zdravotního šetření o zdraví (EHIS) z roku 2019, která zahrnují 28 evropských zemí. Tato studie je zaměřená na osoby v produktivním věku 25–64 let. Depresivní symptomy byly hodnoceny pomocí nástroje Patient Health Questionnaire (PHQ–8), který usnadňuje detekci a posouzení míry zátěže depresivními symptomy. Úroveň vzdělání byla kategorizována podle standardů International Standard Classification of Education (ISCED). Analýzy byly provedeny samostatně pro muže a ženy.

Tabulka 3: Vztah mezi depresivními symptomy a úrovní vzdělání v Evropě podle pohlaví

Depresivní symptomy		
Vzdělání	OR (95% CI)	OR (95% CI)
ZŠ	1.37 (1.09; 1.73)**	1.88 (1.55; 2.28)***
SŠ	1.26 (1.06; 1.50)**	1.27 (1.11; 1.45)***
VŠ	Ref.	Ref.

* $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$

Ošetřeno o: věk, rodinný stav, příjem, ekonomický status, péči o duševní zdraví, typ domácnosti

Výsledky ukazují, že jedinci s nižším dosaženým vzděláním mají vyšší riziko výskytu depresivních symptomů ve srovnání s těmi, kteří dosáhli vysokoškolského vzdělání.

Tabulka 1 a 2: Věkově standardizovaná míra prevalence depresivních symptomů dle pohlaví a vzdělání (%)

Pohlaví	Muži			Ženy			Pohlaví	Muži			Ženy		
	ZŠ	SŠ	VŠ	ZŠ	SŠ	VŠ		ZŠ	SŠ	VŠ	ZŠ	SŠ	VŠ
Belgie	13,11	8,72	5,41	21,13	13,34	8,82	Maďarsko	5,13	3,20	2,70	9,42	5,48	1,71
Bulharsko	3,58	1,88	0,71	5,02	2,01	1,92	Malta	3,53	2,51	1,50	6,35	3,11	2,75
Česko	9,81	1,69	0,89	5,27	2,44	1,06	Německo	14,12	7,92	3,22	20,40	8,69	5,46
Dánsko	34,28	9,78	4,78	24,75	14,55	6,70	Nizozemsko	14,19	6,10	5,03	16,10	10,32	8,85
Estonsko	11,85	5,53	5,50	18,26	11,72	9,35	Norsko	9,45	3,66	1,97	17,21	6,82	4,80
Finsko	8,27	6,95	2,67	11,48	9,97	4,74	Polsko	4,95	2,34	2,03	5,62	3,53	2,30
Chorvatsko	8,23	4,42	2,90	9,37	6,00	2,70	Portugalsko	4,59	3,19	3,29	10,47	6,15	4,75
Irsko	8,74	5,18	2,04	16,71	6,25	3,60	Rakousko	8,15	3,24	1,75	9,05	4,95	3,49
Island	13,39	6,89	4,18	24,92	16,26	7,88	Rumunsko	4,00	1,72	0,65	2,58	1,73	1,16
Itálie	2,54	1,44	1,71	4,35	4,02	2,94	Řecko	3,18	1,21	0,48	2,64	1,40	1,02
Kypr	3,83	1,46	0,77	3,07	1,85	1,17	Slovensko	8,29	1,83	1,12	5,54	3,54	1,03
Litva	8,68	3,51	3,33	10,19	5,57	4,68	Slovinsko	11,49	6,30	4,76	8,18	7,09	5,81
Lotyšsko	5,59	2,56	2,31	12,24	6,56	3,69	Srbsko	2,85	0,90	0,39	2,79	1,37	0,44
Lucembursko	12,85	9,52	4,33	22,51	15,56	7,51	Švédsko	17,95	10,15	6,28	16,52	15,10	8,99

ZÁVĚR

Výsledky naznačují, že vliv vzdělání na výskyt depresivních symptomů je silnější u žen než u mužů. Nižší úroveň vzdělání je významnějším rizikovým faktorem deprese u žen (OR = 1,88) než u mužů (OR = 1,37).